

daar slechts vermolmd overblijfselen van achtergelaten. Het speet mij bijna, dat ik over zulke dingen moet schrijven, want ik had, eerlijk gesproken, liever eens vakantie genomen, om dat alles en zooveel meer een poosje rustig te kunnen opmerken en genieten. Vergoeding voor dit gemis kan ik alleen vinden in de gedachte, dat

eenige mijner lezers zich misschien opgewekt zullen gevoelen, om er eens op uit te gaan. Zij zullen, hoop ik, wel de overtuiging hebben gekregen, dat de natuur ook in den herfst waard is, te worden gadegeslagen.

J. JASPERS JR.

Spreeuwen en Lijsters als Boomkweekers.

Amsterdam staat veelal bij natuurliefhebbers in een kwade reuk. „Kale weiden!” zoo luidt gewoonlijk 't harde vonnis. Maar toch is er nog veel merkwaardigs in dat eenvoudige Amstelland te zien.

Zoo heb ik sedert lang een kleine oorlog waargenomen tusschen twee echte Hollandsche planten: vlier en knotwilg. 't Tooneel van deze krijg is een aardig laantje, dat aan de westzij der stad ligt en dat de Haarlemmerweg met de Wetering verbindt.

Reeds als schooljongen was ik veelal in dat wilgenlaantje te vinden. Immers de „Slatuintjes” — zoo heet 't — zaten zoo heerlijk vol met rupsen, torren, vlinders, kortom met allerlei „ongedierte”, zooals 't thuis genoemd werd. Men zal gemakkelijk begrijpen, dat ze thuis al spoedig veel minder met de Slatuintjes ophadden, dan ik.

Stelt u niet te veel voor van mijn laantje: 't maakt geen grootsche indruk. Men heeft er moeite, om elkaar te passeeren, zoo smal is 't. Komt men van de Wetering af, dan heeft men links groote moestuinen, die aan 't weggetje zijn naam gegeven hebben en die door een hooge en dichte haag van 't laantje gescheiden zijn. Rechts

loopt een sloot met oude en jonge wilgen aan de kant. Aan de overzij er van strekken zich groote weiden uit en daarachter in de verte ziet men de huizen en torens van Amsterdam.

Reeds in 't eerste jaar, dat ik de Slatuintjes bezocht, ontdekte ik er twee boomen, die sterk mijn aandacht trokken en die er nu nog zijn. De een was een oude knotwilg van grillige vormen. Als de meeste zijner broeders stond hij een weinig scheef. Bovendien was hij geheel hol en de noordwestelijke helft van de stam was sinds lang verdwenen. De boom had dus eenigszins de gedaante

van een goot, maar hij groeide wakker voort, zooals 't een echte knotwilg past. In de holte van die goot stond een vlier van nog vreemder gedaante. De eigenlijke stam was een meter van de grond verwijderd en werd gedragen door de wortels als door stelten. Een zwakke navolging der Indische rhizophoren dus. 't Uiterlijk der wortels is sedert sterk veranderd. Ze zijn dikker geworden, aaneengegroeid, met schors bedekt en doen nu dienst als stam.

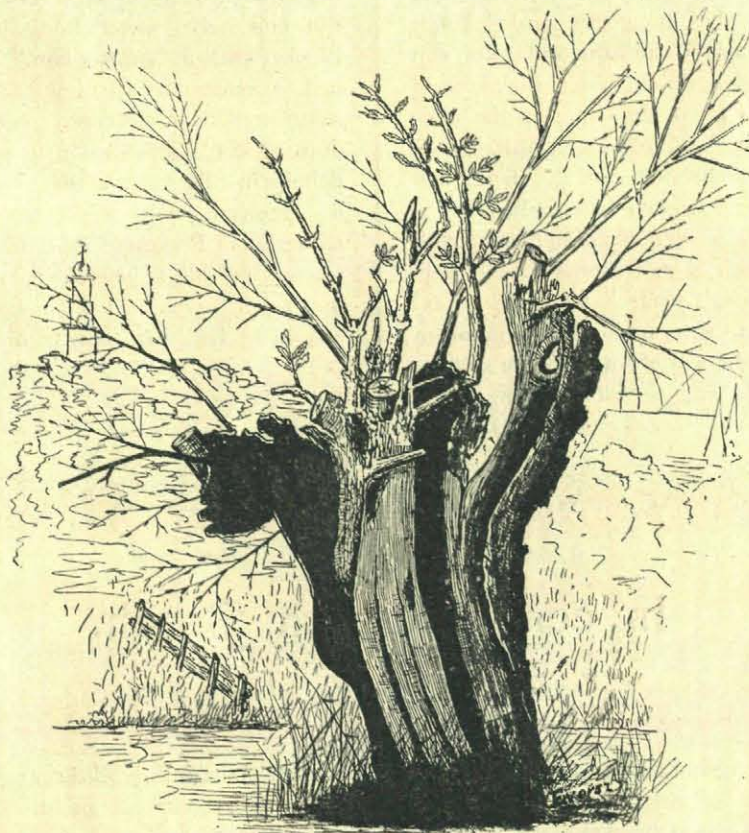
De fijnere worteltjes boven de grond zijn verdwenen. Hoe was die zonderlinge vlierboom daar gekomen?

Wandel in September de Slatuintjes eens door op een stil uurtje, bijv. kort na zonsopgang of bij 't vallen van de avond. Als dan de stilte heerscht op veld en akker, hoort ge niet zelden 't heerlijk fluiten van de lijster of bemerkt ge een troepje bedrijvige spreeuwen, die door hun drukte uw nadering niet zullen bemerken. Sluip nu voorzichtig nader, tot ge de schreeuwers goed kunt zien. En dat gaat gemakkelijk genoeg, want ze zitten in een vlierboom en die heeft in September reeds veel bladen laten vallen. Ook ziet men groote trossen donkere bessen hangen, en die vlierbessen zijn 't, die de

vogels tot zich hebben gelokt. Bes na bes wordt afgerukt en verslonden.

Onwillekeurig bekruipt u een gevoel van medelijden met de arme boom. Immers in die bessen zitten pitjes of zaden, wier bestemming 't is, de grond te bereiken en nieuwe vlierboomen te vormen. En nu worden ze zoo gulzig ingeslikt.

Stelt u gerust: moeder vlier weet wel, wat ze doet. Die bessen moeten verslonden worden, want zoo zullen de zaden hun bestemming best bereiken, al lijkt 't nog zoo vreemd. Om des te eerder opgegeten te worden, hebben

de bessen juist die in 't oog loopende kleur; daarom ook rijpen ze juist, als de herfstwind de boom ontbladert, en de vruchten dus beter zichtbaar maakt. Elk pitje, dat opgepikt wordt, is een schrede nader op de weg van zijn bestemming.

De pitjes van bessen kunnen meestal niet verteerd worden in 't darmkanaal, waar bij vogels vooral 't voedsel maar kort blijft. De pitjes, die 't darmkanaal verlaten, kunnen vaak nog ontkiemen, als ze niet door de snavel of in de maag zijn gekneusd. Vielen de vlierbessen gewoon maar op de grond, dan zouden de jonge boompjes met hun alle slecht kunnen groeien onder de oude, door gemis aan licht, lucht en voedsel. Nu worden de zaden her- en derwaarts verspreid en — ze krijgen nog wat guano op de koop toe.

De wilgen in 't laantje zijn natuurlijk uitgezochte rustplaatsen voor troepen spreeuwen, die hun buikje rond gegeten hebben. In de nazomer mogen de jonge spreeuwen van dat jaar niet meer in 't ouderlijk nest slapen. Dit zou ook veel te klein zijn. Zooals ik vaak gemerkt heb, brengen die jongen de nacht door in de knotwilgen, waar ze in troepen bijeen zitten. Natuurlijk laten de diertjes soms wel eens iets vallen, dat in „goede aarde” komt. Immers een oude knotwilg maakt van zijn dikke kop een waar pakhuis: afgevallen bladen, doode takjes, stof, kortom alles is daarin te vinden. Dieper in de kop gaat dat alles in vruchtbare humus over, die een zeer eigenaardige flora en fauna voedt. Tot die flora behoort ook de vlier, dank zij 't zaadje, dat de spreeuwen hebben laten vallen.

Die vlierboomen doen in de wilgenknoesten natuurlijk veel kwaad. Ze helpen de toch al zware humusmassa vermeederen door hun eigen afval, maar 't leelijkste is, dat de wortels der vlieren de wilgenstammen doorboren en de grond bereiken. Worden die wortels dikker, dan splijten ze hun gastheer vaneen; de wilg vervalt hoe langer hoe

meer en op 't laatst staat de vlier alleen met de wortels in de lucht. Ze heeft de wilg gedood.

In de Slatuintjes dragen een dozijn wilgen ongeveer een vlierboompje op hun kop, maar in 't bovengenoemde geval alleen heeft de aanvaller de grond bereikt. Want meestal worden zeer oude boomen omgehakt, voordat de vlier met de voeten in de aarde staat.

Een paar jaar geleden heeft de merkwaardige vlier gebloeid. De boom had toen een aanmerkelijke omvang bereikt. Maar toen werden de wilgen weer eens afgekapt en de vlier onderging 't zelfde lot.

De strijd tusschen deze twee boomen dankt zijn ontstaan aan de mensch. Want zonder de boer, die de takken afhakt, zouden er geen knotwilgen zijn, maar slanke boomen, in wier kruin geen zaadje blijft liggen, op een enkele uitzondering na. Zoo staat er aan de Zeeburgerdijk bij de uitspanning „'t Vosje” een hooge doode boom. Zijn stam is geheel overdekt met de gangen van houtkevertjes. Hoog in die boom groeit in een holte een vlierstruik, waarschijnlijk door spreeuw of lijster geplant. Ja, deze vogels zoeken soms de gekste plaatsen voor hun houtteelt uit. Zoo groeide er nog voor twee jaar een vlierboompje van een halve meter hoog in een dakgoot op 't Lange Bleekerspad te Amsterdam. De spreeuw, die 't geplant had, woonde daar dicht bij onder de pannen. 't Dier heeft zeker willen protesteeren tegen 't vervuilen van de goot door er een vlierboom in te planten. En zijn protest heeft geholpen. De vlierboom trok de opmerkzaamheid van de eigenaar. Een werkman kreeg bevel, om de goot te reinigen. 't Boompje werd uitgetrokken, naar omlaag gesmeten en bleef hangen in de takken van zijn moeder, die zeker nooit had kunnen denken, dat ze haar kind zoo hoog had zien stijgen, om 't zoo diep te zien vallen.

L. J. G. EVERSZ JR.

In een Veluwsch Bosch.

(Slot.)

Hier hebben we dan het beloofde hoekje bij de beek; de oeyer is een meter of drie hoog, en niet zoo steil, of we kunnen met een beetje voorzichtigheid wel beneden komen; maar kijk eerst eens van boven neer op die rijkdom van planten vlak aan het water; bijzonder zeldzame zijn het nu juist niet, maar buitengewoon frisch zijn ze ontwikkeld; en ze vertoonen zonder onderscheid een bloemenrijkdom, die ons even doet twifelen of we wel met de gewone soorten te doen hebben.

Zie dat leverkruid eens; gewoonlijk zijn deze planten een meter hoog, hier hebben ze de dubbele lengte; hun rose-lila bloemen zijn haast ontelbaar en zitten zoo dicht opeen, dat ze een bloemenbal vormen van een vuist dikte; ook de bladeren zijn bijzonder flink ontwikkeld; als de plant niet bloeit zou men ze op een afstand voor hennepplanten

kunnen aanzien, dezelfde gesplitste bladeren met spitse punt; op die gelijkenis met hennep wijst ook hun botanische naam *Eupatorium cannabinum*, waarvan het laatste deel van het latijnsche woord voor hennep is afgeleid.

Tusschen de eupatoria's door bloeien de gewone wegbloemen, witte en gele ganzebloemen, groote, fraaie morgensterren, blauw zenegroen, allerlei netelsoorten, witte, gele, paarse en bonte, maar er vlak naast weer echte boschplanten als de boschandoorn, hengel, boschwederik en de veelbloemige salomonszegel. Kijkt ge wat nauwlettender toe, dan ziet ge overal nog het blad van de nu uitgebloeide viooltjes, 't welriekende en 't boschviooltje, dicht bij de bodem. Maar wat dit hoekje vooral mooi maakt, is de schilderachtig bewassen steile overkant, die hier en daar wegschuilt onder het loof der overhangende takken van